

I E L T E A T R E

LA SETMANA TEATRAL

Tres estrenes, tres traduccions. Setmana francesa. Però no ens esquinçarem pas las vestidures; els empresaris comencen a entendre el seu ofici. Cinc teatres de català no poden pas sostenir-se a base d'estrenes d'autors indígenes: entossudir-s'hi seria llençar els diners i retreure el públic, la qual cosa no deu pas interessar a ningú, ni al xoví pitarrès.

Seguint l'exemple del Goya, els dos altres teatres de vodevill han intentat redimir la taquilla a base de traduccions, i de passada han redimit el gènere habitual de llurs escenes. I, contra el que molts temem, han reeixit: que això sigui una lliçó pels autors analfabets que excusen llur cretinisme pretextant l'analfabetisme del públic assidu a certs teatres. L'afluència d'espectadors a l'Espanyol i al Talia, aquests dies, permet concloure que si aquesta mena de públic existeix—freqüents manifestacions incivils a les sales ens ho fan admetre—es tracta en canvi d'un auditori al capdavant susceptible d'educació. Però al primer dominar-lo: no l'educaran, evidentment, autors que a més a més de no ésser-li intel·lectualment superiors, estan disposats a donar-li gust de totes passades. —Són aquesta mena d'autors pels quals l'art dramàtic acaba amb en Robrenyó, i que concedeixen l'exclusiva del sentimental al districte cinquè.—Per dir-ho en termes locals, sembla que després d'això els empresaris hauran comprès que per estrenar al Paral·lel no és cap impediment seriós haver passat prèviament per la Universitat.

No hauríem escrit les precedents observacions si totes les traduccions estrenades fossin de la qualitat de *La Quimeta maca*, adaptació d'una obra de Balzac. No us arribeu a explicar aquesta estrena sinó sospitant que tant l'empresa com el senyor Vilaregut s'han errat en mirar el calendari: l'èxit 1880 on diu 1929 és de totes maneres incomprensible. Entenem-nos, això no priva que avui hom pugui rependre Shakespeare a Molière, sense anar més enllà, sempre que no es tracti d'obres menors de llur repertori: fariem el mateix retret al que avui volgués rependre *Cimbelina* o *Le médecin volant*. I és que cal tenir en compte que en el teatre hi ha uns valors absoluts i uns valors circumstancials, tan efímers aquests darrers com perennals els altres. El que considerem purament circumstancial, i sense altre valor avui que el purament documental, en l'obra original de *La Quimeta maca*, és la manera: tots els trucs de l'ofici hi són emprats amb un impudor i una seguretat que en l'època de l'estrena devien fer una gran impressió. Avui no us fan sinó somriure i pensar, tot arronçant les espatlles, que aquells autors no s'estaven de res. A canvi d'això, tanta eloqüència i tanta arbitrariedad en el moviment escènic com poguéssiu esperar. L'adaptació sembla feta a un xic a correcció; per exemple, els personatges són barcelonins i un d'ells és un "monsieur décoré", en la pura accepció francesa.

Aquestes representacions són una llàstima, perquè a més de defraudar el públic, descoratgen els actors. Damunt d'aquests, l'obra a representar exerceix una gran influència: així ho varem poder constatar en la companyia de l'Espanyol, en l'estrena de *L'escola de les cocottes*, d'Armstrong i Gerbidon. Tant els actors com les actrius hi acusaren un guany estimable: diríeu que l'obra els havia obligat a superar-se. La incorporació d'aquesta deliciosa comèdia al català, en comptes de la tradicional *cochonerie*, ha estat un encert. Molt burgesa, molt "Paris avant-guerre", *L'escola de les cocottes* ens presenta les evolucions i el destí social d'aquest tipus de dona galant tan prepotent ja en la França dels Lluisos. És una comèdia amable, molt espiritual, es-

crita en un diàleg molt viu i amb un art ben segur. El públic sembla divertir-s'hi tant com en les innombrables *Marietes de lull viu*. És de doldre, però, que la traducció sigui escrita amb tan poc respecte de la llengua: el lèxic és empedreït de mots indesitjables, com desgraciadament s'esdevé en gairebé totes les traduccions que són dutes a la nostra escena.

D'aquest retret cal exceptuar Manuel Fontdevila, el qual ha traduït ben dignament, amb un purisme àdhuc excessiu de vegades, *La Presonera*, de Bourdet. Dur aquest drama a un teatre com el Talia, a alternar-hi amb obres de les quals habitualment la crítica ni en pot parlar, ens havia semblat una experiència lamentable, de resultats econòmics gens incerts. Celebrem haver-nos errat: el públic hi concorre i aparentment no en surt pas defraudat. És possible, de totes maneres, que no sigui aquest l'auditori habitual del Talia, o que l'èxit que la versió espanyola ha tingut darrerament al teatre Barcelona influeixi damunt els espectadors aficionats al pebre del vodevill català.

Després de les representacions en francès i en espanyol, no és gaire actual fer el procés de *La Presonera* (i excusar el *calambour* imprevist). No cal repetir que és un drama escrit amb una correcció i una concisió meravelloses, i que el diàleg és d'una qualitat gens vulgar. Remarcarem, però, que és d'un art tan segur com fred, literàriament parlant. Altrament, resulta desproporcionat donar tanta transcendència a una simple desviació patològica quan, amb l'autor remarcada, els torts que causa són individuals, sense conseqüències socials considerables. Estèticament, tant ens fa somriure veure al teatre *La Presonera* com *Les Avariès*. Si després que el món dels normals és tan complex, ens hem d'intressar en el invertit, no ens hi veurem de feina... *La Presonera* és en definitiva una obra escrita sense cap propòsit socialitzant, contra el que l'autor ha volgut sostenir. Una obra artísticament digna, però que cerca l'èxit pel camí de la curiositat sexual. Voler discutir la licitud d'aquest procediment fóra invalidar el camp dels moralistes, tan nombrosos com vehemens a casa nostra. Déu nos en guard.

JOAN MINGUEZ

AL PRINCIPAL PALACE

Amàlia de Isaura

Al cartell del Principal Palace hi hem tornat a tenir la *maquinetista* (?) Amàlia de Isaura, de retorn, ens sembla, de la seva excursió per Amèrica. La popular artista ha estat rebuda amb l'èxit de costum. Amàlia de Isaura és, als nostres ulls, un cas interessant del music-hall espanyol. És una resultant exacta de l'ambient espès i baix de sostre que caracteritza el gènere del país. Amàlia de Isaura és una artista de grans condicions, plena d'instint. Si s'hagués produït en un element una mica més cultivat que el del nostre music-hall, Amàlia de Isaura hauria esdevingut una artista molt més interessant del que és ara. Posseeix el sentit de la caricatura i una gràcia natural que, aplicades a elements de més categoria, podria donar resultats immillorables.

Amàlia de Isaura es ressent d'aquest aire vulgarot, groller, que va barrejat amb la pols que s'aixeca dels nostres escenaris de *variétés*. Aquesta art de patotxada que ha florit entre el fum dels cafès amb llet que es beuen els literats de tots els districtes *quints* de la Península. En les cançons de la Isaura hi ha aquest tufet de misèria i d'humor tronat que segreuen les cases de despeses de tercer ordre.

Si Amàlia de Isaura hagués vingut a la vida artística a través de l'atmosfera civilitzada, fina, i plena de tradició del music-hall francès, possem per exemple, avui seria una estrella que es podria fer dir si senyor a tot arreu.

És lamentable de veure com els temperaments autèntics que ens brinda la nostra societat esdevenen malejats per la penúria espiritual que caracteritza el nostre món de les *variétés*. Amàlia de Isaura constitueix, al nostre entendre, un dels exemples més frapants d'això que diem.

El més trist del cas, però, és de veure que a darrera de tot això no hi puja una generació més afínada, més comprensiva, oberta als aires del dia. Els artistes joves del nostre music-hall tenen als mateixos defectes dels vells i en la majoria dels casos no tenen ni la gràcia natural d'aquests. CODORNIU

A propòsit d'un aniversari d'Emili Augier

El dia 25 d'octubre feia quaranta anys que l'autor de *Le gendre de Monsieur Poirier* moria a la seva casa de Croissy a l'edat de seixanta nou anys. Havem trobat aquesta notícia a la premsa francesa, i com sempre que per qualsevol motiu topem amb el nom d'Emili Augier, instantàniament hem hagut de pensar en la història del nostre teatre i en la situació en què actualment es troba.

Quan en 1865, el teatre català es consolidava amb l'èxit de *Les joies de la Roser*

EMILI AUGIER, per Dubufe (d'una litografia de Lafosse)

d'En Pitarrà, a França, Emili Augier obtenia els beneficis d'una popularitat indiscutida. Havia imposat un teatre robust, combatiu i modern. Un cronista parisenc, parlant de la personalitat del dramaturg que acabava de morir, escrivia: "La gran burgesia francesa acaba de perdre el seu poeta, el seu moralista, el seu historiador". En efecte, Augier havia portat al teatre la burgesia de Lluís Felip i la del Segon Imperi, amb totes les seves característiques, els seus anhels, les seves ambicions, les seves virtuts i els seus defectes. Per això havia agitat l'opinió i la crítica i havia conquistat l'interès del públic que discutia amb passió les seves obres. El seu teatre, una mica rígid, estructurat amb rigor geomètric, té una turgència singular. En conjunt forma una vasta composició; cada obra és un episodi dramàtic de la lluita sorda, contínua, de la burgesia i l'aristocràcia; la vida del treball, de les iniciatives individuals de la gent que amb laboriositat i previsió puja de les capes inferiors fins a posar-se en contacte amb els estaments superiors, tradicionals, nobles.

Els elements d'aquesta dramàtica, en el moment del cop d'Estat del 48 i durant els primers anys del Segon Imperi, necessàriament havien de resultar d'un realisme i d'una actualitat apassionadora. Augier, esperit combatiu, era un censor terrible; plantejava les situacions escèniques més atrevides i les solucionava amb una audàcia i un aplom sorprenent. Avui potser ens farien somriure, però sentanta anys enrera, produïen estupor i provocaven reaccions sorolloses. Augier, però, era un veritable literat, i posava al servei de la seva dramàtica innovadora una sòlida preparació acadèmica; la noblesa del seu estil, la sàvia naturalitat del seu diàleg caldejat de frases impetuoses, de sarcasmes cruels, deturava la reacció que hauria pogut produir la gosadia de portar certs conflictes a l'escena francesa, excessivament dòcil en aquells moments a les convencions de l'època. A través d'aquell teatre intel·ligent, literari i natural, humà i tiwant, la burgesia francesa precursora de la burgesia de la Tercera República actual, s'hi veia viure amb tota la seva ambició social i tota la seva complicació psicològica.

Aquest hauria estat el millor model per al nostre teatre incipient. És clar que entre la gran burgesia francesa de l'any 1850 i la menestralia barcelonina de 1865 hi ha un matís molt sensible; és evident, però, que l'arrel dels mètodes de les dues societats, si no eren idèntiques, tenien múltiples analogies. Els promotors del nostre teatre o ignoraven el francès o vivien d'esquena a Europa. La majoria eren intuïtius, que canalitzaven el teatre cap al plebeisme, per contraccop de l'impuls literari i culte de la Renaixença, i confongueren lamentablement el liberalisme amb l'analfabetisme. Aquest ha estat i és l'obstacle tradicional del nostre teatre, la pedra al peu que l'ha obligat

sempre a anar endarrerit respecte de tots els teatres d'Europa.

No costa gaire d'imaginar què hauria estat el teatre català si els seus models haguessin estat Augier de primer i Dumas fill després; eren autors coetanis dels primers temps del nostre teatre; l'un i l'altre imposaven un realisme que produïa protestes tempestuoses; cada un furgava en les fibres més sensibles de la vida social del seu temps; era un teatre saturat d'intel·ligència i arborat de passió civilitzada i sobretot era un teatre de literats autèntics. Els nostres autors, si us plau per força, varen decantar-se cap al teatre espanyol en un moment de depauperació flagrant, perquè vivia de reflexes del teatre francès; mes els conflictes de la nostra escena original són conceptuosos, com ho era tota la política espanyola d'aquell temps.

Altra cosa molt diferent hauria estat la nostra dramàtica si en comptes d'entretenir-se a estrafar la part externa d'un teatre en decadència, els nostres autors haguessin après d'utilitzar tots els recursos que la complexa realitat de la societat barcelonina els oferia. La paròdia, l'anècdota superficial, la buidor retòrica se'ls va endur. Ni el teatre històric que es troba a la base de totes les dramàtiques no tingué cap moment d'esplendor; per l'aspecte polític que aleshores tenia la qüestió, la institució de l'hereu fou discutida a l'escena; en general, però, ningú no va trobar aprofitables els preciosos elements psicològics que la formació de les grans dinasties industrials necessàriament havia d'oferir; la immigració de la gent de la terra a la ciutat seduída pels avantatges del maquinisme; les incompatibilitats que s'estableixen entre les generacions d'una mateixa família segons els canvis de fortuna. (El *Don Gonzalo o l'orgull del gèu de Llanas* és una excepció digna de tots els respectes i mereixor d'elogis.) El fet de les lleis desamortitzadores i de la incautació dels béns eclesiàstics, que en la vida real va produir trastorns de consciència profundíssims, no va dir res als nostres dramaturgs primitius. Tot el dipòsit de passió que les convulsions, les guerres i les novetats, acumularen a Catalunya durant el segle XIX restà intacta i s'esbravà sense cap conseqüència escènica digna de menció.

Amb tants d'elements dramàtics, els russos, posem per cas, haurien produït un teatre i una novel·lista humana i literària. Nosaltres ens havem de resignar amb un *Don Jaume* clandestí, unes quantes gata-des lamentables i un teatre que cremaria com canyes seques. Aquell teatre ha fet el públic d'avui; era un teatre instintiu i el públic encara es manté en aquesta tradició. Els que volen comparar Pitarrà a Rabelais oblidem que el gran satíric francès era un savi amic de reis que havia professat en les universitats. Augier, creador del teatre burges modern a França, era un universitari i un literat, i si avui encara el seu teatre ocupa un lloc d'honor en la història de la dramàtica francesa és per la qualitat literària que té. El públic que s'apassiona amb les seves obres, ha fet possible el teatre francès d'avui i el públic que l'alimenta; les obres del nostre teatre coetànies de les del seu, crearen un públic que malgrat dels anys substancialment és l'únic que s'ha perpetuat en les nostres sales de teatre.

CARLES CAPDEVILA

LES DESCOBERTES D'EN JAUMET

En Jaume Borràs té una disposició tota especial per a descobrir actrius per als seus *bolos*. La característica essencial d'aquestes descobertes és el perfecte ritme que distingeix els mèrits artístics i la modestia de les pretensions econòmiques de les escollides.

En Jaumet té, a més a més, com una norma fixa de conducta d'endevinar unes enormes capacitats dramàtiques en cada una de les seves troballes. Per fer la *tournee* de *Montmartre*, per exemple, va contractar una senyoreta que a hores d'ara encara no ha pogut ésser identificada. En Borràs cadet, però, en va fer uns elogis extraordinaris.

— És una actriu formidable — deia —. Sembla mentida la facilitat amb què s'ha penetrat amb la psicologia del personatge. Res, és un cas meravellós. Encara no me n'adono, ja la tinc enfilada dalt d'una taula...

LA MUSICA

"MÚSICA DE CAMERA"

A Barcelona, la societat que té més socis, que es reuneixen, naturalment, dintre un gran local, duu el nom d'«Associació de Música de Camera». Res no hi ha tan antagònic de l'esperit de la música de cambra. L'èxit ha desviat el disseny d'aquella agrupació selecta. Podrà fer coses tan meritories com se vulgui; però no és de música de cambra més que de nom.

No; el veritable enclò de la «música de camera» només es troba quan ella, literalment, no es mou del saló i de la societat íntima. Cal estar molt entre quatre parets perquè no s'esvaeixi el seu perfum. Un esperit espectacular l'esguerra ben de pressa.

Aquest gènere de música és l'índicat per als dilectants que tenen una forta musicalitat i volen absorbir quietament les més profundes emocions de la música. El piano tot sol, encara que és com una petita orquestra, no pot donar-nos una de les més característiques sensacions de la música; el pler de sentir-se agermanat amb altres persones, que totes fonen el seu jo dintre d'una fluència musical. Aquesta efusió, aquest sentir fora teu allò mateix que passa dintre teu, és la sensació còsmica de la música, el *quid divinum* de l'art del so i del ritme.

El ritme balanceja; el so penetra; el ritme organitza momentàniament la nostra ànima segons unes lleis nobles. El so remou el nostre sentiment i l'obliga a marxar pels camins del ritme. Si estem sols davant d'un piano, aquest diàleg de l'home amb el so i el ritme es troba faltat d'un element: «L'amor, que mou el sol i les altres estrelles.» Ens és impossible sentir una emoció musical sense desitjar que una altra persona la senti igualment. La música és ressonància; les ones sonores cada vegada s'exemplen més i volen invadir l'univers.

I per això, per a evitar aquesta sensació d'expansió inacabable que arriba a donar-nos com un vertigen de soledat, és necessari sentir-se a la vora una altra veu que ens respon. A la música que creem, cal que correspongui una altra que, al seu torn, ens crea.

I, llavors, quina falta ens fa un públic que reculli tota la sonoritat que va teixint-se i desteixint-se? Deixem-ho per a les grans orquestres: Una gran orquestra és com una processó amb molts de ciris i de banderes. Però un quartet o un quintet és la veritable religió de la música.

A casa nostra, llevat d'honorables excepcions, els nostres compositors prefereixen sovint passar de la nota per a piano, o la cançoneta a la gran orquestra, i la nostra música, en conjunt, en sofreix. Una cultura musical que no correï força la música de cambra, és teatre, gens sincera. Malfueros de les músiques que callen si molta gent no se les escolta.

Tenim agrupacions corals. Els cors corresponen força a aquesta necessitat de labor conjuntament que diem abans que constitueix l'essència divina de la música. Això és un bon llevat. Però el cor no pot passar de certa simplicitat ingènua. Cal fer un pas endavant. Cal que els nostres compositors no pensin tan sols en el públic, sinó en els dilectants que fan de la música uns dels cultes de la seva llar.

ROSSEND LLATES

TEATRE ESPANYOL

Companyia de Vodevil i grans espectacles de JOSEP SANTPERE

Avui, nit, i totes les nits. El gran èxit:

L'Escola de les Cocottes

Teatre Català ROMEA

Companyia VILA-DAVÍ

TOTS ELS DIES. L'insuperable èxit:

La Quimeta maca

de Salvador Vilaregut. Nou decorat d'Asensi i Morales.

Tots els dijous i diumenges TEATRE D'INFANTS l'espectacle:

La Princesa dormida

17 QUADROS
17 OVACIONS

TEATRE NOU

Companyia dramàtica dirigida per ENRIC BORRÀS
Primera actriu: ENRIQUETA TORRES

Dijous, tarda:

ESCLAVITUD

per Enric Borràs. Nit:

El Bandido de la Sierra

per Enric Borràs.

Divendres, tarda: *La Sohrina del Cura*.
Nit: *El Bandido de la Sierra*.

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern de ASSUMPCIÓ CASALS

Avui dijous, nit, a les deu i quart.
Clamorós èxit de l'emocionant obra:

La Presonera

Triomf d'interpretació.

Fastuosa presentació.

Totes les nits i diumenge, tarda i nit:

La Presonera

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER

Avui, dijous, tarda. MATINEE INFANTIL.
Debut dels olímpics

OMANIS

Reaparició de

FRACKSON

Nit: MODA.

PROGRAMA SELECTE

Teatre Català Novetats

COMPANIA CATALANA
Direcció: C. Capdevila

Avui, tarda, Espectacles per a Infants:

L'auca d'En Patufet

d'En Folch i Torres. 11 rodolins 11 ovacions. Nit, *Tortulla Catalanista*:

El foc que es revifa malament

i

Per no ésser tretze

Divendres, dissabte i diumenge:

Escola de Senyores

Es despatxa a Comptaduria.

CINEMA I DISCOS

"CRISTINA"

Fa ja bastant de temps — fou a propòsit de l'estrena de *Pirata de Riu* — vàrem cridar l'atenció sobre l'art remarcable de William K. Howard, que cal no confondre amb el del seu homònim Howard Hawks, amb el qual per altra banda presenta ana-

mou sempre amb una facilitat satisfactòria i la interpretació en conjunt és bona. Valors tots que, relligats amb un estil intel·ligent, bastaven per fer un film acceptable; però William K. Howard, treballant un assumpte d'un convencionalisme evi-

Una escena de «Cristina»

logies colpidores: art de caire sintètic i d'una magnífica concreció, que sap per eliminacions successives assolir un contingut de considerable densitat i puresa.

La seva darrera producció, malauradament, ha estat per nosaltres una decepció, i és que, sempre és bo recordar-ho, enlloc com en el cinema, degut a la seva organització netament financiera, el pensament creador troba més obstacles a la plasmació de les seves idees. Els millors propòsits avorten, les concessions que cal fer als supervisors són innombrables i els millors directores són obligats a filmar i a signar obres de molt inferiors al que ells són capaços de fer. No dubtem que les coses que queden per fer valen més que les que es fan.

Cristina és descaradament una obra feta de cara al públic, explotant la seva sensibilitat i la seva falsa tendresa, com els films de Greta Garbo exploten la seva sensualitat. Amb l'afany d'ofrir-nos les pel·lícules en sèrie i de posar les artistes sota l'emblem d'un tòpic determinat, els films de Janet Gaynor com els de Greta Garbo amenacen de convertir-se en serioses calamitats públiques, tant més lamentables que les artistes ahudides són intel·ligentíssimes. Hom no pot sinó deplorar doblement aquestes misèries i esperar que en els films successius aquestes artistes coneixeran un millor destí.

Provocar l'emoció per mitjà de receptes preestablertes és un procediment vexatiu. Estem pagant les conseqüències de l'èxit d'*El setè cel*. En aquest film, que era un gran film, hi havia el germen de moltes possibles calamitats. *L'Angel del carrer* en fou una, *Cristina* n'és una altra.

La història de *Cristina* faria una bona novel·la per entregues. Janet Gaynor és una «holandeseta» no ingènua, sinó tonta, que somia tot el dia en un príncep blanc. El príncep blanc arriba muntat a cavall en la persona de Charles Morton, saltimbanqui d'un music-hall ambulant regentat per una madame lletja, antipàtica i poca-solta. Janet Gaynor és objecte de requistes amoroses de la part d'un peixeter, requistes sense gota d'èxit. El peixeter fent la guitza a Janet Gaynor, la madame turmentant al pobre Charles Morton, els dos amants sofreixen un sens fi de trencacolls fins que al final tot s'arregla a la més gran satisfacció, d'acord amb les regles que semblen governar en el regne misteriós i paradoxal del cinema.

Per filmar *Cristina*, William Fox ha construït un llogarret holandès ple de pintoresc. La fotografia del film és d'una agra-dosa suavitat, la màquina filmadora s'hi

dent, ha compost el seu film sense pena ni glòria en un estil vulgar.

No podem preveure fins a quin punt el film triomfarà; creiem que les deduccions psicològiques d'aquests «produccions» americans sobre la mentalitat dels públics presenten més fallàcies del que ells mateixos

JANET GAYNOR

sospiten i que més d'un cop, per dir-ho clar, es piquen els dits. Creiem que faran bé de no reincidir en el tòpic amb què s'han enderiat a presentar-nos Janet Gaynor. Tot embafa a la fi. Tant de bo tinguin la inspiració de trobar per a la intel·ligentíssima «vedette» un rol més a la seva alçada i per tant més digne de ella.

J. PALAU

Entorn
d'Un chien andalou

Un *chien andalou* ens manté en intensa actitud estètica. En aquesta actitud, que és una conducta natural de l'ésser humà, que és equilibri delicat entre el moviment introvertit del somni i extravertit del joc.

Un *chien andalou* és una obra d'art, perquè obra d'art és la que permet a l'actitud estètica de mantenir-se i reproduir-se. D'art veritat, que és captació vivent de poesia, manifestació dels instints i dels complexos.

Els seus autors són uns artistes, perquè amb llurs artificis, llurs procediments hipnòtics i altres han fet existir l'acte estètic. Un *chien andalou* és un film bell.

La veu de l'instint hi crida amb tota força. Potser massa fort. Com ell, sobrepassa la lògica. S'ha dit que el cor té les seves raons que la raó no coneix. Que per un afecte es maten totes les raons. Cita Allendy: «La idea de cavall, per exemple, fa néixer la representació de tota una escena de la nostra infantesa on un cavall ha jugat un paper important i pot per repercussió sotmetre'ns a un estat d'esperit que lògicament no té cap relació intel·ligible amb el cavall, però que no deixa d'emo-cionar-nos profundament.»

Un *chien andalou* ens mostra una sèrie de fets, de dades automàtiques del treball inconscient de l'instint que en molts punts emocionen estèticament.

Les escenes s'operen segons un simbolisme espontani producte de reaccions afectives. Al marge de la lògica aquestes s'associen basant-se en el sentiment produït; un objecte que inspira tal sentiment crida la representació d'un altre objecte que treballa en el mateix pla afectiu.

Com que les dades immediates de l'instint no coneixen l'abstracció. Totes les seves operacions es tradueixen en escenes d'una rapidesa en la síntesi que la intel·ligència analítica no podria mai igualar.

Les seves imatges són patèticament expressives. Exemple de l'«*überdeterminierung*» dels analistes que apareix tan clarament en les alegories del somni. Riquesa expressiva des d'un punt de vista (per exemple el punt de vista del sentiment que provoca, des del punt de vista de la forma i així tercer, quart punt de vista, etc.). Riquesa que tan sols troba l'art quan l'adaptació nova de l'acte estètic, necessitat biològica, deixa d'ésser un assumpte subjectiu, perquè no és funció de l'ésser com creuen els avantguardistes, sinó del medi.

Al meu entendre hi assenyalo dos defectes. Un ja l'he dit en començar: l'excessiva força de l'instint.

Veritat que tota manifestació de les nostres tendències és susceptible de bellesa, però no és bellesa. Com diu Rank, perquè hi hagi bellesa cal que l'instint no se satisfaci com a tal. Una dona bella és una dona desitjable. Quan el desig sexual s'actualitza l'equilibri estètic és trencat.

Les escenes clíniques, sexuals, etc., pertanyen a un altre camp.

L'altre defecte és el comú a tots els sobrerrealistes, en especial als més místics de la colla. Al meu entendre no ens conduïx a l'exacta apreciació de la realitat, com diu Breton, la renúncia de tot aparell lògic i intel·lectual de l'art, i per tant l'abandó simple a la incoherència del somni i del joc.

Creu que les obres en què s'ha eludit tot record conscient reduint-les a l'anotació de les imatges suscidades pel subconscient, segueixen un camí equivocac.

Veritat que les imatges suscidades pel subconscient tenen un significat cert, profund de vegades, però estrictament personal i incommunicable, interessant sols un art intel·lectual.

Perquè l'artista no expressa així més intensament la realitat, s'expressa ell mateix i en una llengua inaccessible als altres i que sols l'anàlisi pot entreobrir referent tal línia, tal color, tal deformació a certs esdeveniments de la vida afectiva de l'artista dels quals són la representació inconscient. Diu Verhaeren a Ghil: «Teniu dret a restar obscur, no n'hi ha prou amb compendre's a si mateix.» Perquè la comunicació entre autor i espectador és verfica en la regió dels complexos primitius i no en la dels complexos personals, en l'inconscient col·lectiu i no en el subconscient.

Aleshores és quan són intensament belles les obres de Miró. Exemple: *Gos lladrant a la lluna*. És clar que la recepta de recórrer a aquesta regió de l'ànima pot fer caure en un fals classicisme, i per tant en una concepció falsa de l'art. Per això, com diu Allendy, cal no trobar-la en llibres ni museus, sinó en «plongem» en el seu propi inconscient.

Dalí se n'escapa per la seva objectivitat i per la lògica que es respira en el desenrotllament del film i que és la mateixa que féu titular a Miró *Gos lladrant a la lluna* i a Dalí *La sang és més dolça que la mel*. Ocell, dit gros, etc., obres seves. Lògica que contrasta amb la de baixa qualitat que ha batejat la pel·lícula.

És clar que aquesta està al marge de l'art en el seu sentit tradicional. De l'art producte quasi científic que troba la seva més repugnant expressió en l'obra dels anomenats avantguardistes amb llurs expressions subjectives, intel·lectuals, de les obres d'avui.

Salvador Dalí, en el seu article de presentació en MIRADOR, es mostra preocupat pel misteri dels fets. Potser és exagerat. Ens vénen a la memòria les paraules d'Ozenfant: «La humanitat està bestialment satisfeta de la seva acostumada aparença, no està malament que la despertin de tant en tant picant en la caps de vidre on es mou en la beatitud d'una falsa llibertat, per recordar-nos que només som que ficcions i que el misteri de les coses val més que el banal quotidià i idiota.»

I afegeix, referent-se al moviment sobre-realist en general, deixant a part el caràcter estètic de les seves obres:

«Le tour de pensée des surréalistes 1927 est triste; mais il force à penser, c'est beaucoup. Les préoccupations ont un sens.»

JOAN MARGARIT

EL JAZZ AL CINEMA

"BROADWAY MELODY"

Després de l'èxit incontestable que aquest film ha obtingut a Nova York, Londres i París, la seva presentació a Barcelona era esperada amb una gran expectació. Ho demostra, entre altres coses, el ple a vessar que el dilluns va registrar-se al Fèmina. Per la nostra banda, havíem llegit algunes opinions de crítics autoritzats sobre *Broad-*

ANITA PAGE i BESSIE LOWE

way Melody i n'havíem tret la impressió que es tractava d'una de les obres més reeixides que havia realitzat el film sonor fins a la data.

Ara bé, *Broadway Melody*, tal com va ésser presentat al Fèmina, no va ploure absolutament a ningú. Un nou cas d'incomprensió del públic? No. Aquesta vegada, el públic té tota la raó, i els xiulets que es varen sentir al final estan perfectament justificats.

Tractarem d'explicar el perquè.

Per començar, cal dir que és imperdonable que films com *Broadway Melody* que han assolit arreu un gran èxit, es presentin al públic de Barcelona amb la forma lamentable en què s'ha realitzat. No som tècnics en la matèria, i per tant, no podem acompanyar les nostres queixes d'una manera documentada, però és evident que, sigui per culpa de la màquina de projecció o de la pantalla, la projecció és molt defectuosa. La cinta resulta borrosa, bruta, poc clara. Això no es pot atribuir a defectes de fotografia, perquè amb totes les pel·lícules que es passen al Fèmina succeeix el mateix. Per altra banda, l'aparell sonor és francament dolent, almenys, si el comparem amb els del Tivoli i el del Coliseum.

Amb *Broadway Melody* han fet allò que se'n diu una adaptació al gust del públic espanyol. En aquest cas, el gust del públic espanyol ha estat servit de la següent manera:

S'ha prescindit, en alguns trossos, de la part sonora, sobretot quan hi ha diàlegs amb anglès. En aquests casos, els diàlegs són substituïts per epígrafs. Mentrestant, s'engega qualsevol disc de gramòfon, triat a cop d'ull, que en la majoria dels casos no s'adapta gens a l'esperit de la pel·lícula. Després hi ha fragments en què els epígrafs en espanyol apareixen simultàniament amb el diàleg.

Tots aquests continus canvis de ritme acaben per fatigar l'espectador i no serveixen més que per desorientar-lo.

Al nostre entendre, el millor que podrien fer els adaptadors espanyols de films americans seria suprimir en tot el possible aquelles escenes en què l'interès resideix únicament en el diàleg, i publicar els epígrafs justos perquè l'espectador tingui una idea del que passa.

Ara bé. Fent l'esforç d'imaginació que ens cal per suposar el que deu ésser *Broadway Melody* presentat com il le faut, podem assegurar que no es tracta pas de cap film extraordinari. Els únics trossos que interessin realment són els que hi ha música, i aquests no són pas gaires.

En la pel·lícula hi ha tres escenes molt bones. La del començament, a la casa de música, amb tota aquella barri-barreja de músics que assagen diverses melodies. Més interessant per l'intenció, però, que no pas per la realització.

Molt bonica i entrainante, potser la més reeixida del film, l'escena en què Charles King canta per primera vegada el *Broadway Melody* a Bessie Lowe i Anita Page.

Molt encertada, també, des d'un punt de vista de crític de music-hall, no de cinema, la presentació de l'esmentada cançó en el teatre.

Quant a la resta de la pel·lícula, els que no entenem la parla anglesa no ens pot interessar pas gaire, ja que, cinemàticament parlant, no ens ofereix cap mena de suggestió, ni per la qualitat tècnica, ni pel treball dels artistes.

A més, trobem que l'argument, sentimentalot, no s'adiu amb el tot frívol que sembla que hauria de tenir la pel·lícula.

Broadway Melody és, de fet, una glosa de la cançó que porta el títol del film. És un número de jazz realment ensopegat, d'aquells que donen la volta al món.

Un altre motiu, molt bonic també (*You were meant for me*) ens fa l'efecte que no se'n treu tot el partit necessari.

En resum, un film mancat per les diverses raons que esmentem, però, això no obstant, molt digne de veure. Ofereix prou suggestions perquè ens permetem recomanar-lo als nostres lectors.

J. M. P.

DISCOS

Una altra vegada hem pogut apreciar les qualitats del tenor Lauritz Melchior per a la música wagneriana amb la seva actuació d'aquests dies al Liceu. Al catàleg del mes hi figura junt amb la soprano G. Guszewicz, que canten l'escena final del primer acte de *La Walkyria* on el temperament impetuós d'aquest artista encaixa amb aquest fragment de caràcter èpic.

Al tenor Fleta li escau com a ningú la *Granadina* de Nin, d'una fantasia de bon gust; en canvi per a cantar la *Berceuse* de Gretchaninow, ha de recórrer als efectismes de mitja veu, que en aquest tenor esdevenen massa coneguts.

Un excellent disc és omplert per Maria Olezewska, la coneguda soprano que té ja habituats els oients de música teatral i que canta la famosa ària de *Samson et Dalila* i al dors un fragment de Händel.

Passant a un altre gènere de música teatral, a la sarsuela, hom pot adonar-se de la dificultat dels editors de trobar actualment obres per a enregistrar, per l'actual decadència del gènere. Ja en altra crònica senyalàvem l'orientació a nodrir els programes amb obres antigues i aquest mes se'ns ofereixen les dues varietats: l'anomenat «gènero chico» i la «sarsuela grande». Del primer van diversos fragments de la vetusta revista *La Gran Via*. Com a música retrospectiva pot tolerar-se, puix que per ésser obres de circumstàncies i on el llibre fortament satíric a base d'un assumpte d'actualitat, podia fer aguantar l'obra. Hi ha més: la música ha envellit més encara, puix encaixada en ritmes de vals jota i schotis, tot i ésser castissa, les innovacions sorolloses que ha portat el jazz, ens fan adonar més de llur simplicitat.

De la «sarsuela grande», *Gigantes y Cabezudos* és un bon exemplar i també va respondre a l'actualitat d'un dia. Per això, i tot recordant el temps de la seva aparició, hom no pot negar al cor de repatriats, que ara s'enregistra, una certa força de suggestió sentimental i més dirigida a un ambient fàcilment impressionable. Amb tot i el compte que cal tenir amb els artistes de sarsuela, s'ha de convenir que l'audiència resulta bona, per haver-se confiat a les primeres figures del gènere: Sagi Barba, Folgar, S. Rodríguez, etc., etc.

Els artistes que formen el quartet de Santa Cecilia, continuen dedicats a cultivar la música popular, i aquest mes ens ofereixen dues de les més conegudes: *La filadora* i *La pastoreta* i unes Caramelles del mestre J. B. Lambert.

L'Orfeó Català, en canvi, ha deixat aquest mes el gènere popular per enlairar-se amb dos magnífics corals de la *Passió de Sant Mateu*, que canta amb tota la profunditat i sentiment musical que li és reconegut amb la interpretació de la música de J. S. Bach. Un enregistrament perfecte avallora aquest disc per a fer-lo amb un inflexible record d'aquelles audicions de la *Passió*, que per ara no semblen tornar.

J. G.

La Walkyria (Wagner). Acte I. Lauritz Melchior i Orquestra de l'Òpera Nacional de Berlín. C.ª del Gramòfon, S. A. E. AB 488.

Granadina (J. Nin). M. Fleta. Id. id. DA 1037.

Berceuse (Gretchaninow). Id. id. Id. id. *Samson et Dalila* (Saint-Saëns). Maria Olezewska i Orquestra de l'Òpera Nacional de Berlín. Id. id. AB 462.

Rinaldo (Händel). Id. id. Id. id. *La Gran Via* (González Chueca i Valverde). Vals del Caballero de Gracia. E. Sagi Barba. Id. id. AB 2783.

La Menegilda. Salud Rodríguez. Id. id. Id. id.

Schottish. S. Rodríguez. Id. id. AE 2784. *Jota de los Ratos* (López). F. Villar. V. Villar. Id. id. Id. id.

Alma de Dios (Armiche, G. Alvarez, Serano). Canto júnior. T. Folgar. Id. id. AB 499.

Gigantes y Cabezudos (Echegaray, Caballero). Coro de repatriados. T. Folgar. Id. id. Id. id.

Caramellas (J. B. Lambert). Quartet Vocal Santa Cecilia. Id. id. AE 2785.

La Filadora, La Pastoreta (Vives). Id. id. Id. id.

La Passió segons Sant Mateu. (J. S. Bach). Jo sóc qui mereixia. Id. id. AA 157.

Id. id. Si lluny de vos un dia. Id. id. Id. id.

LES NOSTRES SESSIONS

Per fi podem anunciar la data i el programa de la sessió de cinema corresponent al mes de novembre. Dificultats en la contractació d'*Entr'acte* no ens han permès fer-ho abans; preguem als assistents a les nostres sessions que ens perdonin anunciar aquesta amb tanta premura de temps.

La sessió tindrà lloc dijous vinent, dia 28, a les deu de la nit, al Cinema Rialto i es projectarà *Entr'acte*, el gran film d'avantguarda de René Clair, i *Club 73* («Bajo el frac»), film d'I. Cummings, projectada en els cinemes de Barcelona com a film de complement, malgrat el seu gran valor.

Les localitats numerades per a aquesta sessió es posaran a la venda per als subscriptors de MIRADOR, a la redacció del setmanari, des de demà, divendres, fins el pròxim dilluns al vespre. Des d'aquest dia es podran adquirir al Cinema Rialto.

En el número passat comentàrem degudament *Club 73*, que és una obra mestra entre les pel·lícules policiaques. En el pròxim publicarem el comentari d'*Entr'acte*, explicant el que representa entre els films d'avantguarda.

ERRADA IMPORTANT

Esperem que els lectors s'hauran adonat que en l'epígraf del gravat que acompanya l'article *Asfalt* publicat en el número precedent, allí on diu Joe May havia de dir Betty Amann.

FÈMINA

El Saló de l'aristocràcia
PASSEIG DE GRACIA, 23

Per fi a Barcelona una de les més recents pel·lícules sonores

The Broadway Melody

Interprets: Bessie Love, Anita Page, Charles King

Director: Harry Beaumont

Més que una pel·lícula, un gran espectacle

PARLAT - CANTAT - BALLAT

METRO GOLDWYN MAYER

NOTA. — Donada la importància de l'espectacle i la laboriositat de la projecció, la sessió de tarda, començarà a les cinc.

Aparells de projecció sonora: WESTERNELECTRIC

DE LES ARTS

EXPOSICIONS

Joan Commeleran i Martí Llauredó
(Sala Badrinas)

Heus ací dos artistes gairebé inèdits. Dos ingressats de nou en el nostre estadi artístic. Estadi que cada dia és més bigarrat, complex i enterbolidor. Senyal del temps i que per molts anys!

Les primeres inquietuds que, per la nostra edat ens ha estat possible presenciar, foren les de la generació integrada pels associats a «Les Arts i els Artistes», de la qual, malgrat tots els malabarismes fugissers de l'avanguardisme actual, ha donat i continua produint obres d'una real substancialitat.

Més endavant, la renovació fou aguditzada per l'aparició dels «Evolucionistes», amb èxit sorollós. I de les actuals modalitats extra-pictòriques comptem amb personalitats molt interessants, com Joan Miró i Salvador Dalí.

Naturalment, hi ha moltes més espècies en el nostre estadi: fortes individualitats que segueixen llur visió particular, les nombroses i insípides variants del *pompierisme*, i les menys nombroses, però igualment insulses, de l'avanguardisme.

Davant d'aquest espectacle podríem dir — com els «antics» lerrouxistes — que «ara més que mai» cal comptar amb la primera matèria del temperament. Commeleran i Llauredó ens mostren determinades influències que podríem precisar amb tres o quatre noms d'altres artistes; però també — i això és l'essencial — un notable temperament, prometedor d'uns resultats més consistents.

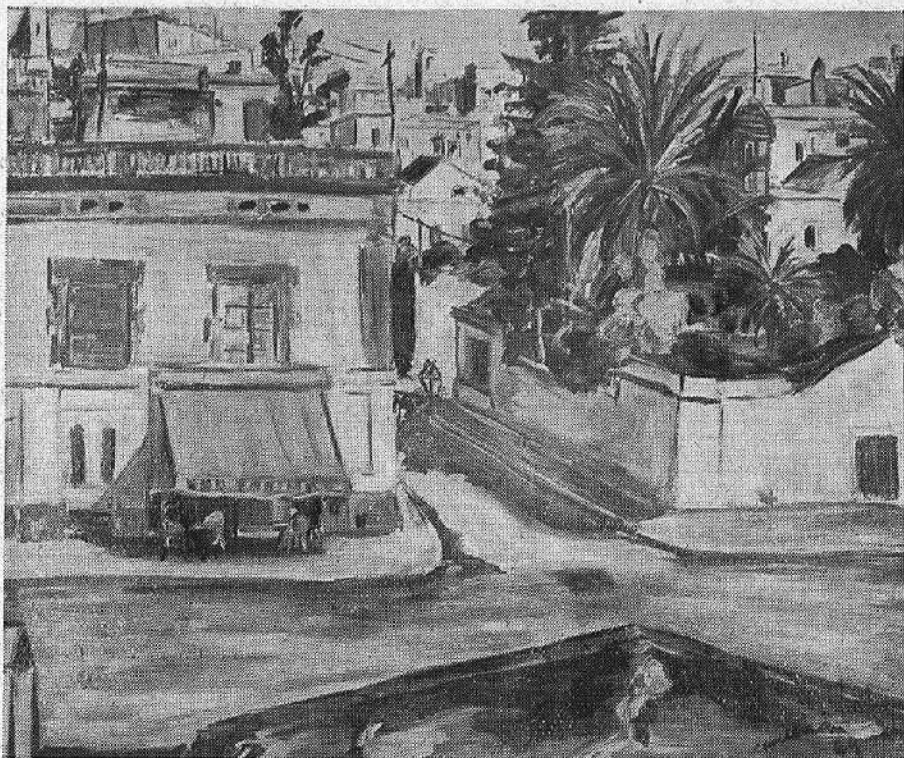
Ara com ara, aquests dos artistes han presentat un bon començament. Aquelles influències no els ha de preocupar; són, més aviat, esporàdiques i gairebé inevitables infiltracions de l'ambient. Si de bon començament l'artista sols es preocupa de despendre-se'n pot caure en una lamentable i gratuïta «originalitat». Del que s'ha de preocupar és de dir, honradament, la seva paraula.

En les pintures de Joan Commeleran hi ha frases d'una remarcable emotivitat. Amb tot i que el motiu representat no arriba a assolir una eficient consistència hi ha, en canvi, una fogositat intuïtiva d'expressar

pròxima exposició. *Cap de noia* és la més reeixida. Escultura ben apretada de matèria, continguda en profunditat i sense modulacions superflues. Si Llauredó segueix amb la probitat i el to emotiu d'aquest Cap, tindrem un altre bon escultor a remarcar. En el relleu *Jugadors de billar* hi ha una correcció constructiva del model i

I bé, senyors, no n'hi ha per tant! Aquí és on, precisament, pot dir-se que el nom no fa la cosa.

Si per comptes d'enfurismar-nos amb les ridícules de *Cofret de la dolça feminitat*, *Capseta de l'única dona... la que jo estimo*, *Només per tu i per mi... (capseta)*, etc., etcètera, observem els objectes exposats, aviat

JOAN COMMELERAN. — Bar Torino

una ponderada relació de les masses, però les figures no s'entreguen bonament en el fons del relleu, sinó que més aviat el pla del fons talla les figures. En *Nu de dona* el preconceptut deformisme d'aplastament no acaba d'ésser ben explicat. A nosaltres no ens espanta cap deformisme expressiionista mentre sigui motivat per la sensibilitat, emoció... etc., etc.

En els inicis de les seves activitats, felicitem als joves Commeleran i Llauredó pels resultats aconseguits en l'actual exposició a la Sala Badrinas, la qual ha inaugurat la temporada amb el coneixement i responsabilitat artística que acostuma a tenir l'intel·ligent *ensemble* Badrinas.

Manuel Rocamora
(La Pinacoteca)

En aquell estadi que, ara fa poc, esmentàvem, el pintor Manuel Rocamora trobaria pocs companys. La seva manera d'interpretar el paisatge no acaba d'ésser prou definida. Entremig dels *pompier*s, evidentment, Rocamora no s'hi trobaria bé, però al costat dels altres la seva veu resultaria una mica apagada.

En les teles d'aquest pintor hem anotat un dibuix correcte; unes matisacions harmòniques dels colors, una gamma cromàtica agradable, una digitació acurada i altres coses, si voleu. Però totes aquestes qualitats quan no hi ha un nervi que les exalti esdevenen, sols, pintures amables, molt «decoratives» i fins, com en aquest cas, d'una certa discreció distingida.

Amb això no volem dir que a la pintura de Rocamora li manqui estridència. Amb les mateixes delicadeses esmentades de la seva obra pot assolir un art vivent. Cal «només» tenir prou temperament per assolir-ho.

Dintre la seva atemperada modalitat d'afinitats acadèmiques, l'actual producció d'aquest artista es fa remarcar com una de les mostres més interessants. Sobresurten el paisatge d'Horta, el d'Esplugues i el retolat amb el núm. 19.

Adolf Fargnoli
(Galeria Laietanes)

D'ençà que a Salvador Dalí li va passar pel cap presentar l'obra de Fargnoli com un dels exemplars característics de l'art «putrefactiu», tots els altres seguidors amb pretensions avantguardistes han determinat catalogar els cofrets d'aquest artífex en la desprestigiada secció de la carrincloneria. I tantes coses carrinclones que, constantment, veiem en l'avanguardisme i en el *pairalisme*!... i, no obstant, hem d'afinar la punteria en els petits cofrets de Fargnoli.

I total per què? Perquè aquest senyor ha tingut la malaurada pensada — nosaltres creuríem, més aviat, l'humorada — de retolar les seves arquetes amb quatre frases carrinclones.

ens calmarem. Tots aquest cofrets estan pulcrament construïts, són de bon obrir i tancar, i la fusta és treballada amb força traça. El seu estil no ens entusiasma, però tampoc ens revolta. I fins recordem alguna capseta que de bon grat hi guardaríem aquells presents més o menys sentimentals que, gairebé, tothom guarda en algun recó o altre.

Ricard Opiso

L'ofici d'illustrador és molt intrincat en el nostre país, i més quan l'artista pretén alliberar-se del gust del públic. Saber agradar sense claudicar excessivament és una disciplina que pocs sostenen. Entre aquests, cal esmentar el dibuixant Opiso. En la seva exposició hi ha dibuixos ben ajustats i d'expressió sincera. Els seus mariners i algunes noies tenen una certa emotivitat que us fa reviure moltes cares conegudes. Aquest sentit racial per un il·lustrador és tan important com l'estil. Quant a això, Opiso ha defugit el modernisme decoratiu. Segueix la seva manera i fa bé, car si renovés el seu estil potser guanyaria en novetat però, segurament, no seria tan suculent.

En una continuada posició, el que s'ha de vigilar és la rutina. És l'única advertència que se'n acut en contemplar els dibuixos incisis del nostre Ricard Opiso.

Renom

(Sala Busquets)

En aquesta aristocràtica galeria del Passeig de Gràcia el pintor Renom — habitant ja fa molt temps a París — ens ha enviat uns quants dibuixos a la mina de plom, pastells, guaixes i aquarelles, d'entre els quals preferim *Suburbí de París* (12) i *En el jardí*.

Aquests dibuixos, encara que no siguin gaire consistents, es fan estimar pel seu lirisme contingut i per llur austeritat d'expressió.

MARIUS GÍFREDÀ

NOTICIARI

El dia 7 del corrent va celebrar-se, a l'Hotel Orient el sopar homenatge al nostre escultor Josep Clarà, per haver guanyat el premi d'honor en l'Exposició Internacional d'Art celebrada a Montjuïc. Entre el centenar de comensals hi havia una bona part del nostre món de les arts. Els discursos foren abundants, però no tant, ni d'igual qualitat, els menjars servits.

Josep Clarà fou ovacionat en aixecar-se per a donar les gràcies.

La nostra enhorabona a l'eminent escultor pel seu just triomf que ja era hora que se li concedís.

La subhasta d'art de Can Parés

IMPRESSIONS D'UN INEXPERT

La subhasta d'art presenta als ulls d'un inexpert, com ara el que firma aquestes ratlles, l'aspecte d'una gran ensarronada deliciosa organitzada. Ja sabem que això no és veritat, però hauré de convenir en que les apariències són singularment alarmants. Per exemple, quan l'altre vespre el subhastador de la Sala Parés afirmava seriósament que el quadro que tenia sobre el cavallet era un Rubens, el preu del qual era de dues o tres centes mil pessetes, i quan — a la una, a les dues, a les tres! — el vàrem veure adjudicat per tres mil cinc centes pessetes, va resultar difícil de sostenir-ne a la impressió que hem apuntat més amunt.

Per començar, ja resulta desmoralitzador l'espectacle de la promiscuitat en què jueuen els objectes més rars i diversos. Canalobres, butaques, un Greco, un morter, uns pots de farmàcia, vint Martins i Alzines, quatre barguenys, sis tamborets, un ventall, una catifa, una olla, un Goya, una pica, un Carreño de Miranda...

Diríeu que la revolució sobrealista ha triomfat i que totes aquelles rampoines han estat victoriosament conquerides en una ràzia antiartística pels senyors Salvador Dalí i Sebastià Gasch. Quin esplèndid material per una foguera de celebració de l'aniversari de l'aparició del Manifest Groc!

Pels que tenim unes idees artístiques més aviat confoses, el que més ens interessa d'una Subhasta d'Art, és el públic que hi assisteix. Curosament escampats pels primers rengles, hi veiem uns senyors vells, vestits de negre, coberts de patina, que si no fos que de tant en tant aixequen el dit amb un gest artístic-comercial, creuríem que formen part dels objectes destinats a la subhasta.

No us vindria gens de nou que, en un moment donat, els mossos que traginen tot aquell bé de Déu de tresors que tan escamentment especifica el programa, agafessin un d'aquells senyors i l'instal·lessin dalt de la tarima. Llavors, el subhastador podria dir:

— Oferim a la curiositat de vostès un magnífic exemplar de barceloní de començaments del segle dinou. Com vostès poden constatar, es troba molt ben conservat. Té uns records molt precisos sobre Isabel II,

l'incendi del Liceu i els fets de la Jamània. Senyors, no es deixin perdre aquesta ocasió...

Es una llàstima que les coses no vagin així. Ens faria molta il·lusió de poder adquirir — a un preu enraonat, s'entén — un d'aquells senyors tan simpàtics.

En Santiago Russinyol també va anar a treure el nas a la subhasta.

— Tinc entès que rifen un quadro meu, i vull veure el que en donen — ens va dir.

El van adjudicar per 750 pessetes. Quan En Russinyol se'n va assabentar, va dir:

— Molt bé, molt bé... Me'n donaven cinc centes pessetes... De manera que hi he guanyat cinquanta duros. Després diran de les subhastes!

Pugen dos sillons a la tarima. El subhastador s'engega:

— Aquí tenim dos magnífics sillons tallats, tapissats, de Luís XV, ai no!, XIV; tampoc!; vull dir XVI. Com poden veure, estan perfectament conservats. Vegiu...

En aquest moment precis, el braç d'un dels magnífics sillons de catorze, quinze o setze, es queda entre els dits del subhastador. Aquest no s'immuta gens ni mica.

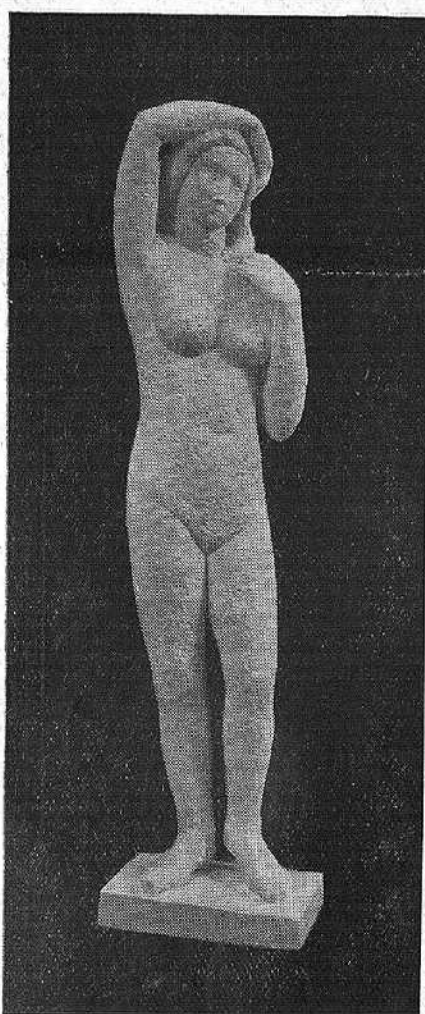
— Això no vol dir res — continua —. El braç no està trencat, no, senyors. Simplement, està una mica desenganxat. Quant n'ofereixen?... Cent pessetes... A la una, a les dues... Cent vint-i-cinc... A la una, a les dues... Cent cinquanta... Cent setanta cinc... A la una, a les dues... A les tres!

Estem segurs que si el braç no s'arriba a trencar, d'aquells sillons no en donen ni cent pessetes. El cor del col·leccionista, però, és tan sensible a aquests petits trucs!

Amb tota aquella decoració, a base de llençols i cortinatges, la Sala Parés, els dies de subhasta, agafa un aire d'envelat. El jove que canta les ofertes, per la seva banda, té un posat perfectament sarauista. Dissortadament, no es pot dir el mateix dels respectables barons que ocupen les butaques.

En tot cas, i extremant molt la nota, us podedu arribar a imaginar que es tracta d'un ball de casats.

JOSEP MARIA PLANES

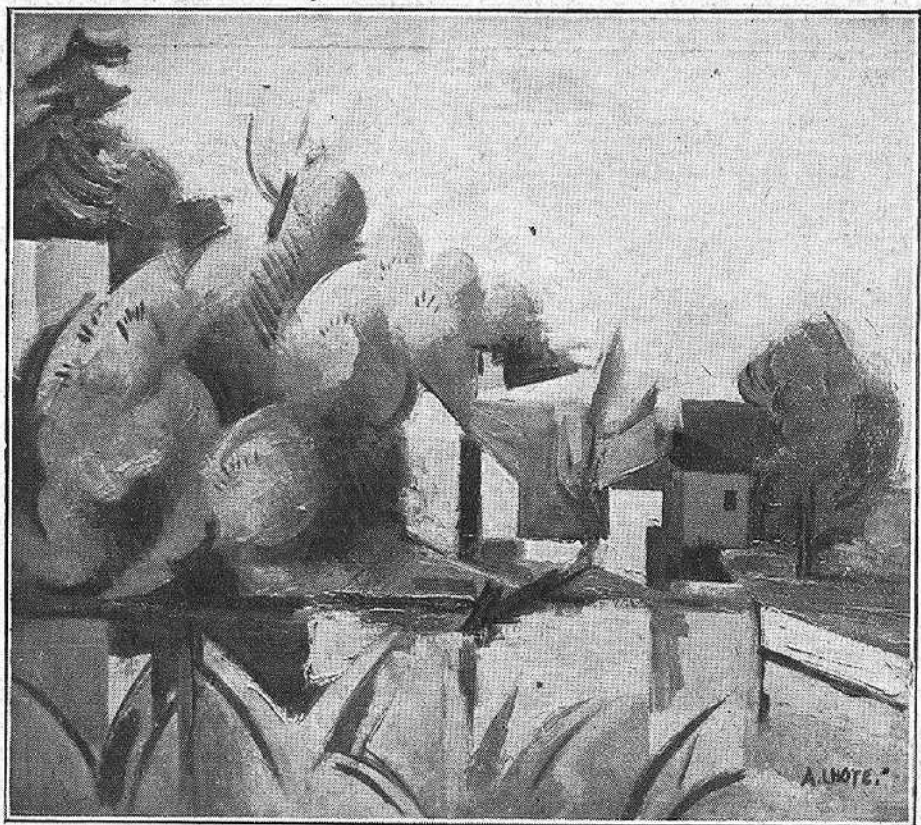
MARTÍ LLAURODÓ. — Nu de dona

el model que en alguns fragments determina un lirisme pictòric de bona mena.

Quant a l'ofici hem anotat algunes deficiències que, encara, dificulten l'expressió de l'interessant temperament pictòric de Commeleran.

La primera exhibició d'aquest pintor ens ha sorprès agradablement. Esperem amb força interès les altres que seguiran. Del catàleg assenyalam, entre altres obres distingides, *Bar Torino* i *Carrer (Sant Gervasi)*, núm. 9.

L'escultor Martí Llauredó presenta tres obres a manera d'*avant-godí* de la seva

Paisatge d'A. Lothe, actualment exposat a les Galeries Dalmau

— Sóc jo, la portera. Vinc amb el rebut del mes...
— Tiri'l per dessota la porta.

El funcionari. — Lloc i data del naixement?
La núvia (ex-telefonista). — Surbiton; u-nou-zero-vuit.

(The Humorist.)

L'advocat. — Doncs si voleu saber la meua honrada opinió...
El client. — No; el que necessito són els vostres consells professionals.

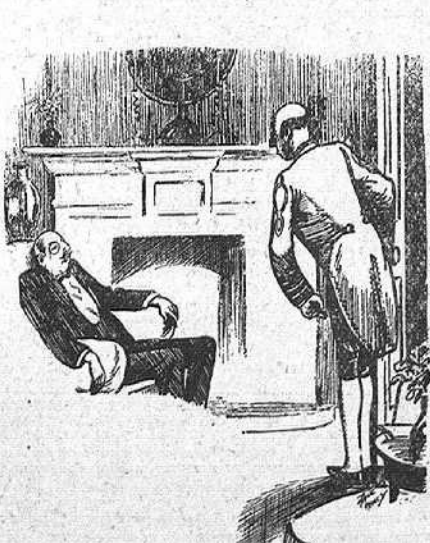
(Bystander.)

— De què són aquestes hores extraordinàries que em reclameu?

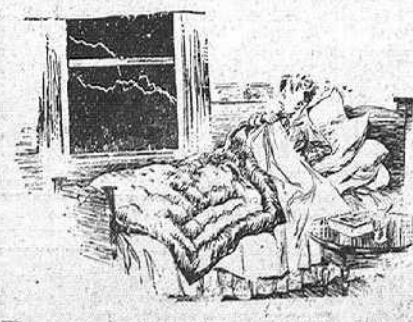
— D'aquell vespre que em vau convidar a sopar?

(Der Wahre Jacob.)

— Joan, acabo de tenir unes paraules amb la meua dona; voleu donar un bon cop de porta?

(London Opinion.)

El nen que l'han ficat al llit després d'haver-lo renyat per haver pres una poma, desbertant-se pels trons i llamps. — Potser fan massa escàndol per una poma de no-res!

(The Humorist.)

El veí. — No podríem emportar-vos-en aquestes trasto dintre la casa?

— El noi. — És que no volem.

(Passing Show.)

Exposició Internacional de Barcelona

OBERTA DES DE LES NOU DEL MATI
FINS A LES DEU DE LA NIT

Els Palaus i Pavellons estaran oberts al públic des de les deu del matí fins a les vuit del vespre.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.

Entrada al Palau Nacional 1 pesseta

Poble Espanyol

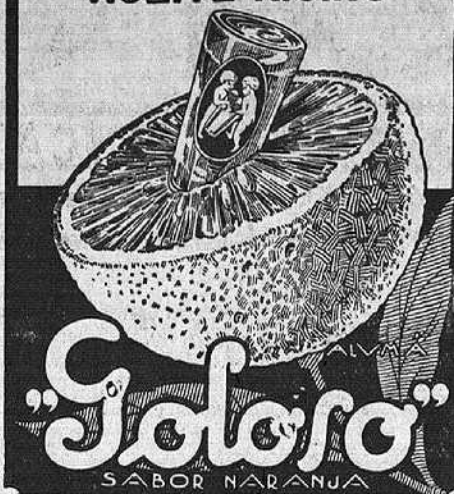
Obert cada dia des de les nou del matí fins a les deu de la nit.

Entrada ordinària: 1 pesseta

El públic podrà visitar els diorames i «Quijote» conjuntament per una pesseta.
Els impostos a càrrec del públic.

En tots els espectacles que se celebren a l'Estadi, Pistes de Tennis, Teatre Grec i Piscina, hi haurà un servei de coixinets al preu de Ptes. 0'50.

DELICIOSO PURGANTE
ACEITE RICINO

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis
úrica (mal de pedra), Bronquitis paron-
quimatoses, Nefritis crònica, es curarà
radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

SUBSCRIVIU-VOS A LA

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres
ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT

Un any: Barcelona, 17 ptes. — Península, 18 ptes.
Un trimestre: Barcelona, 6 ptes. — Península, 6'50 ptes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 180
Telegr.: "CARBUROS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Cor-
cubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques
a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques
a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i
FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i pesses
seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL
de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS.
MANOMETRES, materials d'aportació per la
SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS
perquè combaten les seves causes

• Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi
pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bron-
quis, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les recepta-
des dels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides
pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA
pesseta la capsa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SONATARG
Carrer del Ter, 10 - Telèfon 50791 - BARCELONA

LAXANTE

PURGANTE

BABYLAX

Subscribiu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ se subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

_____ de _____ de 19 _____

Signatura

Exposición
de Sevilla
Plaza España

Neumáticos duraderos

La cuerda Goodyear Supertwist
tiene un 60% más de elasticidad.
Este estiramiento adicional es el
que da al cuerpo del neumático
Goodyear Supertwist su mayor re-
sistencia y más larga vida, permi-
tiéndole resistir los choques de la
carretera y las continuas flexiones
sin llegar a un desgaste prematuro.
La cuerda Supertwist sólo perte-
nece a los neumáticos Goodyear.

Para todos los neumáticos Good-
year hay una cámara Goodyear
de igual resistencia y calidad.

Monte Goodyear para
visitar las Exposiciones

GOODYEAR

Más personas corren sobre Neumáticos Goodyear que sobre los de cualquier otra marca
¡Mundialmente preferidos!

URALLITA